

Nämnden Svenska rum 28.05.2026

Behovsutredning för Mattlidens skolcentrum

Beredning och upplysningar:
Toivonen Auli

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för Svenska bildningstjänster Högström Barbro

Nämnden Svenska rum

1

godkänner behovsutredningen för ombyggnad och utbyggnad av Mattlidens skolcentrum i enlighet med bilagan och redogörelsen. I skolcentrumet byggs lokaler för årskurserna 1–6 i tre serier, årskurserna 7–9 i fem serier, två smågrupper samt gymnasiet med 250 nybörjarplatser. Av dessa är 50 platser för IB-linjen. I reserveringen av lokaler beaktas IB-studiernas krav.

2

ber affärsverket Esbo lokaler utreda projektets tidsplan, genomförandeform och kostnadskalkyl enligt den föreslagna omfattningen. Om omfattningen ändras väsentligt så att verksamheten påverkas, ska ändringarna föreläggas Nämnden Svenska rum för godkännande.

3

förutsätter att målen för och dimensioneringen av en god inlärningsmiljö beaktas i planeringen i enlighet med anvisningarna för planering av skolor och redogörelsen.

4

ber affärsverket Esbo lokaler att i samarbete med användaren utarbeta en pedagogisk plan för skolan som grund för projektplanen.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Behovsutredningen gäller fastigheten för Mattlidens enhetliga grundskola och gymnasium, där det byggs lokaler för 33 grupper inom den grundläggande utbildningen och två smågrupper, av vilka den ena är en grupp inom flexibel grundläggande utbildning. Årskurs 1–6 fungerar i tre serier och årskurs 7–9 i fem serier. Grundskolans maximala elevantal är 899. Gymnasiet har 825 studerande, inklusive fjärde årets studerande (250 nybörjarplatser). Mattlidens gymnasium har en IB-linje, vars lokalbehov beaktas i planeringen. IB-linjen har 50 nybörjarplatser. Elev- och studieplatserna är i huvudsak ersättande. Projektet sammanför under samma tak de funktioner som för

närvarande finns i huvudskolan och i två flyttbara byggnader och projektet svarar på den nuvarande utrymmesbristen.

Mattlidens skolcentrum ligger i norra delen av Mattby, sydväst om Mattknuten mellan Ring II och Västerleden i kvarter nr 23316 (Mattliden 1).

För projektet har det reserverats 56,1 miljoner euro åren 2027–2032 i det investeringsprogram som godkänts av fullmäktige. Enligt en preliminär uppskattning är objektets bruksyta 13 000–13 500 m². Projektets bruks- och totalyta preciseras när planeringen framskrider.

Områdets byggnader och nuläge

Mattlidens skolcentrum är Finlands största svenska skolcentrum och Esbos största skolcentrum. Skolcentrumet har inlett sin verksamhet som folkskola i den nuvarande byggnaden för årskurserna 1–6. Mattlidens skola och gymnasium grundades år 1975. Skolcentrumet har vuxit under årens lopp. En utvidgning av lokalerna för gymnasiet och årskurserna 1–6 blev klar år 1999 och en höjning av dem år 2005. År 2025 studerar cirka 1 500 barn och unga i Mattlidens skolcentrum. Utrymmesbristen har lösts med utvidgningar och tillfälliga byggnader. I kvarteret finns det för närvarande tre tillfälliga byggnader för daghemmet, grundskolan och gymnasiet.

Helheten är labyrintisk och svår att gestalta. Enhetsskolans verksamhet försvåras av att gymnasiets lokaler ligger mellan lokalerna för årskurserna 1–6 och 7–9. Den permanenta utrymmesbristen har lösts med flyttbara byggnader.

Den äldsta delen, som används av årskurserna 1–6 är 2 233 m² våningsyta. Lokalerna för årskurserna 7–9 och gymnasiet är 11 476 m² våningsyta. Den äldsta delen av skolhuset för årskurserna 1–6 har i detaljplanen skyddsmärkts (sr). I den gällande detaljplanen är byggrätten för skolcentrumet 20 000 m² våningsyta. Förhållandet mellan utbyggnads- och ombyggnadsdelarna preciseras när planeringen framskrider och när kartläggningarna av byggnadernas skick blir klara.

Behovet av platser för den grundläggande utbildningen

I Mattby-Olars storområde finns tre svenska skolor med årskurserna 1–6: Vindängens skola, Mattlidens skola och Smedsby skola. Mattlidens skola är den enda skolan för årskurserna 7–9 i området. Till årskurserna 7–9 kommer det också elever från den språkbadsundervisning som ordnas av finsk grundläggande utbildning. I Mattliden förutspås elevantalet förbli oförändrat, även om antalet svenska elever förutspås minska måttligt i hela Esbo. Utbyggnaden gör det möjligt att placera funktionerna i en enda fastighet, varvid de flyttbara skolhusen inte behövs längre. Syftet med projektet är att säkerställa att det finns tillräckligt med platser för de nuvarande eleverna med beaktande av eventuella årliga förändringar i elevantalen.

Mattlidens skolcentrum är Helsingfors universitets partnerskola och i skolan finns det under alla årstider cirka 5–20 undervisningspraktikanter. I undervisningslokalerna ska det beaktas att det i ett rum samtidigt verkar flera vuxna.

Behovet av gymnasieplatser

Behovet av svenska gymnasieplatser har ökat från 200 nybörjarplatser år 2020 till 225 nybörjarplatser år 2021 och 250 nybörjarplatser hösten

2022. Antalet gymnasieplatser förutspås förbli oförändrat. Det nuvarande antalet 250 nybörjarplatser motsvarar också framtida behov. Under den tid antalet har ökat har gymnasiet inte fått mer utrymme. Gymnasiets lokaler är otillräckliga för det nuvarande antalet studerande. I Mattliden verkar en IB-linje med 50 nybörjarplatser. De nuvarande lokalerna uppfyller inte till alla delar kraven på IB-utbildning. Vid ombyggnaden uppdateras gymnasiets lokaler så att de följer anvisningarna för planering av skolor i Esbo, vilket korrigerar största delen av de nuvarande utmaningarna. I projektet beaktas utöver detta också IB-utbildningens andra krav.

Anknyttande projekt

På samma tomt som skolcentrumet byggs en helhet som består av ett daghem, Arbis' lokaler och kulturcentret Kultursmedjan. Fullmäktige har godkänt projektplanen för projektet Focus Mattliden, som omfattar ett daghem som ersätter Mattbergets daghem, lokaler för Esbo arbis och skolans gemensamma lokaler i Kultursmedjan 24.4.2023 § 41.

Vid planeringen och byggandet av skolcentrumet ska det beaktas, att byggnaden har föreslagits få en inomhusförbindelse med Focus Mattlidens Kultursmedjan, och med Mattlidens skola, vilket kommer att bilda en helhet där lokalerna kan användas mångsidigt.

Skolcentrumet kan under dagtid använda Focus Mattlidens lokaler i Kultursmedjan. Lokalerna kan användas till exempel vid musikundervisning och i valfria ämnen. I samband med projektplaneringen preciseras möjligheterna till synergi mellan projekten. Lokalerna underlättar också den akuta utrymmesbristen, eftersom målet är att bygga dem före ombyggnaden och utbyggnaden av det egentliga skolcentrumet.

Principerna för planering av lokalerna och anvisningarna för den fortsatta planeringen

Enhetsskolans lokaler kan användas gemensamt av årskurserna 1–6 och 7–9 samt gymnasiet på ett mångsidigare sätt än i ett projekt som endast omfattar en enhetlig grundskola eller ett gymnasium.

När byggprojektet framskrider bör det beaktas att all trafik till skolan, även lämning och hämtning av elever med funktionsnedsättning, kommer från norr. Vid planeringen av skolans lokaler ska tillgänglighet för eleverna med funktionsnedsättning från platsen för lämning och hämtning beaktas.

Eventuella planavvikelser behandlas gemensamt i samarbete med sektorn för fostran och lärande och affärsverket Esbo lokaler.

Enhetlig grundskola

Mattlidens grundskola ska vara en enhetlig grundskola. Vid planeringen beaktas anvisningen för planering av skolor i tillämpliga delar. Lokalerna planeras för årskurs 1–6 i tre serier, årskurs 7–9 i fem serier samt två smågrupper, av vilka den ena är en grupp för flexibel grundläggande utbildning. Vid planering och lokalreservering beaktas att antalet elever i skolan kan variera från år till år.

Enhetsskolans verksamhet försvåras av att gymnasiets lokaler ligger mellan lokalerna för årskurserna 1–6 och 7–9. Årskurserna 1–6 och gymnasiet har dessutom lokaler i de flyttbara byggnaderna. Vid planeringen av fastigheten som ska renoveras ska sådana ändringar eftersträvas att lokaler som nu används av gymnasiet kan anpassas till

den enhetliga grundskolans behov. För årskurserna 1–6 och 7–9 skapar gemensamma lokaler för administrationen, rastrum och ämnessalar synergieffekter och underlättar samarbetet mellan lärarna.

I enlighet med anvisningarna för planering av skolor och modellrumsprogrammen planeras basundervisningslokalerna för årskurserna 1–6 enligt ett lärobykoncept så att ämnessalarna för specialundervisning och stödundervisning placeras nära elevernas hemklassrum. I fastigheten som renoveras följs lärobykoncepten så gott det går.

Storleken på basundervisningsgrupperna i årskurserna 1–6 varierar. Vid dimensioneringen utgår från grupper med 25 elever i snitt. Vid dimensioneringen av salarna i modellrumsprogrammen räknar man med 28 elever, så att salen säkert är tillräckligt stor och ventilationen kan tryggas. Vid planeringen av salarnas storlek och öppningsmöjligheter ska möjligheterna att ordna flexibla undervisningsarrangemang och stöd beaktas.

Skolsalarna för årskurserna 7–9 består av basutrustade OT3-salar och specialutrustade skolsalar med särskilda utrymmeskrav för undervisning i naturvetenskaper, konst- och färdighetsämnen samt huslig ekonomi. Vid dimensioneringen och ventilationen av skolsalar för årskurserna 7–9 räknas det med grupper med 25 elever och minst tre vuxna. I en del av läroämnena bildas mindre grupper med 16–20 elever. Rummen för elevstöd, såsom specialundervisning på deltid, placeras nära de basutrustade salarna och salarna för naturvetenskaper.

I den nuvarande fastigheten har årskurserna 1–6 och årskurserna 7–9 delvis separata specialutrustade lektionssalar bland annat för undervisning i färdighets- och konstämnen. Synergieffekterna vid lokalanvändningen underlättas om den enhetlig grundskolan flexibelt kan använda ämnessalarna både för årskurserna 1–6 och 7–9. De nuvarande salarna för hantverk och bildkonst utvecklas i tillämpliga delar, i enlighet med skolplaneringsanvisningen, till en enda verkstadshelhet som kan användas både för årskurserna 1–6 och 7–9.

Den nuvarande fastigheten är svår att gestalta. En tydligare ordning av rummen skulle underlätta gestaltningen. Vid planeringen ska uppmärksamhet ägnas åt bättre orientering.

I planlösningen ingår inomhusrasterna för årskurserna 7–9. Garderobsutrymmena planeras för smidig användning av en stor mängd elever. Entréhallarna ska vara lätta att övervaka.

De funktionella kraven på undervisningslokalerna beskrivs närmare i stadens anvisningar för funktionell skolplanering och i anvisningarna för planering av skolgårdar. I projektet följs modellrumsprogrammet för en enhetsskola i tillämpliga delar. Modellrumsprogrammet baserar sig på antalet timmar enligt läroplanen. Det går inte att underskrida det minsta antalet rum utan att det påverkar byggnadens elevkapacitet. I projektet följs skolornas modellrumskort i tillämpliga delar.

Hösten 2026 utarbetas en pedagogisk plan för lokalanvändningen som kompletterar denna anvisning och den tas i bruk vid den noggrannare planeringen. För att möjliggöra invånaranvändning av lokalerna indelas lokalerna senare i låsta zoner, så att tillträde till olika lokaler kan hanteras enligt användargrupp.

Lokalarrangemangen stärker samhörigheten och stöder de pedagogiska målen.

Gymnasiets lokaler

Vid planeringen av gymnasiets lokaler tillämpas skolplaneringsanvisningarna och modellrumskorten för gymnasier.

Gymnasiestudierna är till sin karaktär allmänbildande och kollektiva. De studerande övar färdigheter för arbetslivet och fortsatta studier. Gymnasiestudierna siktar på studentexamen, vilket bör beaktas i projektet redan från början. Vid planeringen av lokaler för studentskrivningarna beaktas det kalkylerade antalet abiturienter, kraven på nät och eldistribution samt lagringen av de möbler och den teknik som krävs.

Särskild uppmärksamhet ägnas åt studentskrivningarna. I Mattlidens skolcentrum ordnas studentskrivningar fyra gånger om året. Utgångspunkten för planeringen är att skrivningarna ordnas i skolsalarna. Vid planeringen beaktas ändamålsenliga tekniska lösningar både för undervisningen och för studentskrivningarna.

Gymnasiestudierna är självständiga och de avläggs i kurser. Gymnasiet behöver salar av olika storlek, eftersom deltagarantalet och undervisningsformerna varierar. I gymnasiet betonas självständiga studier och därför behöver de studerande vistelse- och studieplatser utanför skolsalarna. I planeringen beaktas de krav som IB-examen ställer.

Gymnasiets skolsalar används flexibelt av olika läroämnen och lokalerna ska därför gå att användas vid olika slags studie- och undervisningssätt samt av olika stora grupper. Flexibla lokallösningar gör det möjligt att använda lokalerna också när undervisningsbehoven förändras och vid självständiga studier. Mångsidiga lokaler för samvaro och flexibla miljöer ökar både de studerandes trivsel och möjligheterna att använda lokalerna. De kurser som ingår i gymnasieutbildningen beaktas med tillräcklig utrustning i de specialutrustade salarna. I lokalplaneringen utnyttjas aktivt den pedagogiska planen för skolan, där framtida användningssätt definieras närmare. Den pedagogiska planen ska utarbetas i ett så tidigt skede som möjligt.

Idrottslokaler

Mattlidens skolcentrum har för närvarande tre separata gymnastiksalar. Ingen av dessa uppfyller dagens dimensioneringar. Det kalkylerade behovet för den enhetlig grundskolan och gymnasiet är sammanlagt två gymnastiksalar, en större och en mindre. Vid planeringen undersöks hur lokalerna kan genomföras i enlighet med planeringsanvisningen. För närvarande saknas en sal som är dimensionerad för årskurserna 7–9. Skolcentrumet behöver en sal enligt anvisningen för dimensionering av gymnastiksalar för årskurserna 7–9 i Esbo: 748 m² (22 m x 34 m x 8 m). En sal som kan delas i tre delar möjliggör också tillräckligt stora delar för gymnasiets behov. Vid planeringen ska det beaktas att den större salen också fungerar som skolans festsal och ska ha scenlösningar och AV-teknik i enlighet med modellrumsanvisningarna.

Det behövs dessutom en gymnastiksal till, som kan vara mindre. I enlighet med anvisningen för dimensionering av gymnastiksalar i Esbo bör måtten på en sal för årskurserna 1–6 i tre serier vara 350 m² (14 m x 25 m x 7 m).

Alla gymnastiklokaler genomförs enligt den senaste uppdaterade anvisningen för idrottslokaler. Vid planeringen avgörs om någon av skolans nuvarande gymnastiksalar kan användas som mindre sal. Alla lösningar som avviker från anvisningarna för planering av

gymnastiksalar och skolor ska godkännas av sektorn för fostran och lärande och resultatområdet för livskraft.

I enlighet med en anvisning av Västra Nylands räddningsverk planeras en enhetlig zon för tillfällig inkvartering, i vilken ingår en gymnastiksal med därtill hörande rum och en del av undervisningslokalerna som fastställs senare.

Lokaler för utomstående kvällsanvändning

Scenen, läktarlokalerna (matsal med kabinett), förrådsrum för utomstående kvällsanvändning samt skolsalar för musik bildar en separat låsbar zon för invånar- och hobbyverksamhet.

Om scenen öppnas både mot gymnastiksalen och matsalen, ska scentekniken fungera åt båda hållen. Scentekniken ska också vara tillgänglig för den grundläggande konstundervisningen och andra av resultatenheten för kulturs samarbetspartner.

Användningen av salar för musik, bildkonst, huslig ekonomi, textilarbete och tekniskt arbete inom den grundläggande konstundervisningen och annan hobbyverksamhet utanför skoltiden möjliggörs med särskilda låsta zoner. Varje zon har en toalett och ett förrådsrum för den grundläggande konstundervisningen (cirka 2–8 m²).

Även småköken kommer om möjligt att anvisas för invånar- och hobbyverksamhet.

Om skolan får flera gymnastiksalar, planeras den mindre så att den passar för den grundläggande konstundervisningens dansundervisning.

Gårdsområden

Skolans gårdsområden och idrottsplan genomförs i enlighet med Esbo stads anvisningar för planering av skolgårdar 2023. Sektorn för fostran och lärande har som mål att det till elevernas förfogande ska finnas 7 m² per elev.

Skolans stora idrottsplan byggs utanför tomten. Gräsaängens idrottsplan blir färdig hösten 2026. Goda lösningar för gården framhävs i Mattliden på grund av de utmaningar som tomten medför. Vid planeringen ska tillräckliga miniarenor för spel på rasterna möjliggöras. Dessa kan också användas på de yngre elevernas gymnastiklektioner. Skolan och skolgården med spelplaner kan användas av invånarna utanför skolans öppettider.

Skolans gårdsområden, lämning och hämtning samt gården för servicetrafik planeras separat från varandra. Ingångarna ligger omedelbart intill skolans gård för rasterna. Skolans trafikarrangemang ändras från nuvarande så att all servicetrafik, transport och körning till tomten flyttas till norra sidan.

Byggnadsfaser och schemaläggning

Ombyggnad och utbyggnad av skolcentrumet förutsätter rivning av flera byggnader i kvarteret. Byggandet förutsätter att de flyttbara skolbyggnaderna flyttas någon annanstans. Det egentliga byggandet i kvarteret sker stegvis så att man först bygger daghemmet och Kultursmedjan och därefter skolcentrumet.

I de flyttbara byggnaderna pågår undervisningsverksamhet, så fastigheternas rivning och flyttning ska planeras ihop med

schemaläggningen av byggandet och ordnande av tillfälliga, ersättande lokaler.

Även gatuområdena i omgivningen måste planeras. Stadsteknikcentralen har inlett denna planering.

Sektorn för fostran och lärande begär att Esbo lokaler och stadsmiljösektorn utreder schemaläggningen av dessa arbeten i olika faser för hela kvarterets del. Tidsplaner och god kommunikation behövs under hela projektet så att tjänsterna för barn och unga ska kunna ordnas på ett högklassigt sätt under hela byggtiden.

Byggande av Mattlidens skolcentrum kräver åtminstone delvis tillfälliga, ersättande lokaler och flyttning av befintliga lokaler från tomten.

Lösningarna för detta blir klara under planeringens gång när schemaläggningen preciseras. Om arrangemangen vid flyttningen undan byggandet kommer det att beslutas separat av Nämnden Svenska rum.

Omfattning och kostnadsprognoser

För projektet reserverade fullmäktige 56,1 miljoner euro åren 2026–2032 i december 2025 . Bruksytan uppskattas preliminärt till cirka 13 000–13 500 m². I ett objekt för ombyggnad och utbyggnad klarnar objektets slutliga bruks- och totalyta först under planeringstiden.

Undervisningslokalernas antal och storlek i modellrumsprogrammet ska genomföras så att skolcentrumets dimensionering motsvarar den som föreslås i behovsutredningen. Om den föreslagna omfattningen ändras väsentligt ska ändringarna föreläggas Nämnden Svenska rum för godkännande. Eventuella avvikelser i lokalprogrammet ska alltid behandlas gemensamt med Esbo lokaler och sektorn för fostran och lärande.

Tidsplanen, genomförandeformen och kostnads kalkyl ska presenteras för Nämnden Svenska rum i samband med utlåntagandet om projektplanen.

Beslutshistoria

Bilaga

- 1 Behovsutredning, Mattlidens skolcentrum

Tilläggsmaterial

För kännedom

Lehto Reeta
Lehtinen Maija
Martinsen Kimmo
Yrjölä Reijo